

at Præstestanden i sin Helhed ikke for Fremtiden lønnes daarligere igennem disse ny Love, end den hidtil er bleven lønnet.

Det var for at fremføre disse Bemærkninger, at jeg bad om Ordet; men da jeg nu har faaet det, vil jeg gøre to til. Den ene angaar Tiendens Afløsning. Jeg tror ligesom den højterede Minister, at det vilde være heldigt for denne Lovs Gennemførelse, at man ikke bringer dette Spørgsmaal om Tiendens Afløsning ind, men for øvrigt maa jeg sige, at for saa vidt man ikke fordrer, hvad der ganske vist er fordret, at Tienden skal afløses, hvad man kalder billigt, men hvad jeg kalder ubilligt, nemlig til Fordel for Tiendehderne, men at den skal afløses retfærdig, saaledes at den, der afløser, ogsaa virkelig kommer til at betale Tiendens fulde Beløb — under denne Forudsætning begriber jeg ikke, at nogen, der har Tiende hvilende paa sin Gaard, skulde ønske hellere at have en opsigelig Prioritet hvilende derpaa i Stedet for Tienden. Jeg forstaaer det ikke; det er jo muligt, at en Følelse i denne Retning kan være til Stede, men jeg begriber den ikke, thi det er dog en Fordel at have en uopsigelig Prioritet, naar man vel at mærke ikke ad Afløsningens Vej kan vinde det, at der fra Statens Side eller fra Kirkens Side bliver foræret Tiendehderne en vis Kapital. Jeg ved ikke, hvad Fordring de have herpaa. Saa endelig en Bemærkning til. Naar det ærede Medlem for Præstø Amtets 6te Valgkreds (Vojßen) særlig har lagt Vægt paa, at man gennem Udstylingen af Præstegaardene skulde bevirke en social Reform, gøre et Skridt af nogen Betydning til Forbedring af Landarbejdernes Kaar, saa ser jeg ikke rettere, end at det bliver en Illusion. Man vil ikke ad den Vej, som her er foreslaaet, opnaa det. Men herom skal jeg ikke udtale mig nærmere; hvis Lovforslaget skal gaa videre og komme til 2den Behandling, vil der blive Lejlighed til at komme nærmere ind paa den Side af Sagen; men jeg tror ikke, at det med Rette kan siges, at man ved at stykke Præstegaardene ud i Lodder paa 4—5 til 10 Tdr. Land hjælper Arbejderstanden paa Landet for 4 danske Skilling. Man faar en hel Del Lodder, som i mange Egne kun vilde være til Skade for Kommunerne og for hele Samsundet, men man hjælper ikke Arbejderne. Hermed skal jeg slutte.

Vojßen: Jeg undrer mig ikke over, at det ærede Medlem fra Storehedinge (S. Scavenius), som nu satte sig, vilde tage Ordet for saaledes at fastspigge det rigtige gamle Højrestandpunkt paa et Tidspunkt, da

han muligvis kunde frygte for, at der skete for stor Tilnærmelse mellem tidligere stridende Parter. Det ærede Medlem gjorde en Indvending mod min Opstilling af Beregningen for den eventuelle kirkelige Fonds Indtægter og Udgifter og protesterede imod, at der derpaa blev medoptaget Udgifter til Kirkebygninger, som hidtil have været udrædede af Statskassen. Jeg vil gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at min Opstilling i saa Henseende er sket under Forudsætning af en saadan kirkelig Fond, men vort Forslag gaar ikke ud paa noget saadant; det gaar ud paa Inddragning i den almindelige Statskasse. Men naar man forudsætter en saadan kirkelig Fond og vil gøre en Balance op, kan jeg med lige saa stor Sikkerhed, som det ærede Medlem talte med, udtale, at naaede man til en saadan Fond, saa vilde man nødvendigvis komme til derpaa at optage samtlige kirkelige Indtægter og Udgifter; thi det er givet, at de to Ting staa over for hinanden i en kirkelig afsluttet Fond, som alene har de kirkelige Indtægter og Udgifter, og hvis Nøgle er lukket af, ligesom Statskassen er lukket af — det staaer der paa den ene Side, og paa den anden Side: Inddragning i Statskassen uden nogen saadan Grænse. Saa bliver Spørgsmaalet ikke, hvorvidt der afholdes Udgifter, hvortil Midlerne tages af den ene eller anden Kilde. De to Alternativer ere det, vi staa imellem. Men jeg tør vistnok forsikre det ærede Medlem om, at bliver Resultatet en kirkelig Fond, saa bliver der ikke afholdt kirkelige Udgifter uden for denne Fond. Naar imidlertid det ærede Medlem vil gøre den Indrømmelse at medtage disse kirkelige Udgifter, behøve vi heller ikke at strides derom; naar det blot indrømmes, ere vi fra vor Side naturligvis tilfredsstillende. Det ærede Medlem forsikrede, at en saadan Lov som denne umulig kan gennemføres i Nar. Jeg skal ikke rette nogen saa stærk Modsigelse mod det, som jeg gjorde over for hans anden Udtalelse. Jeg ser meget vel, at der hører adskilligt Arbejde til at føre en saa stor Sag igennem, og jeg vil føje til, at kunde det lykkes os i denne Valgperiode at føre denne Sag igennem, vil det allerede være ikke saa ringe et Maal; men kan det lykkes med fortsat Arbejde, altsaa idet man optager Traaden, hvor man slap sidst, at opnaa Enighed, tør jeg ikke med saa stor Sikkerhed, som det ærede Medlem talte med, erklære det for en Umulighed, at den skulde kunne gennemføres ogsaa i Nar. Det ærede Medlem søjede saa til, at under alle Omstændigheder maatte de præstelige Lønninger ikke blive ansatte saaledes, at de gennemsnitlig kunde